

onder de loep

100 jaar christelijk pacifisme, ook in oorlogstijd

DOOR **LUUK VAN DEN EINDEN**

De oecumenische vredesvereniging Kerk en Vrede bestaat op 8 oktober een volle eeuw. Volgens voorzitter en pastor Henk Baars probeert de vereniging al honderd jaar een christelijk pacifistisch geluid te laten horen, ook – of juist – in tijden vol oorlogstaal.

Op 5 oktober viert Kerk en Vrede haar jubileum. Waar houden jullie je momenteel mee bezig?

“Op ons jubileumfeest presenteren we een boek over onze geschiedenis. Daarnaast zijn we bezig met een boek dat een perspectief biedt voor na de oorlogen in Oekraïne en Gaza. We gaan ervan uit dat die oorlogen ooit afgelopen zullen zijn; samen met Duitse, Engelse, Oostenrijkse en Zuid-Afrikaanse vredesbewegingen presenteren we daarom een scenario van hoe je tot een andere mondiale veiligheidsstructuur zou kunnen komen. De veiligheidsstructuur die we nu kennen, met instanties als de NAVO, faalt elke keer, omdat die gebruik maakt van verschillende gewelddoelopties en dat eigenlijk als enige

middel ziet om vrede te bewerkstelligen.”

Meer geld naar Defensie en de dienstplicht terug: in het maatschappelijk debat klinkt momenteel veel harde taal. Is daar wel plaats voor een pacifistisch geluid?

“Een pacifistisch geluid laten horen is buitengewoon belangrijk. Men raakt altijd opgewonden als iemand pacifist is. Mensen vinden dat vaak naïef, een zienswijze die alleen in vreedstijd interessant is. Maar dat is pertinent niet waar, want met name het christelijk pacifisme biedt ruimte om je geweten te laten spreken. Het is absoluut tegen geweld, vanuit het diepe geloof dat geweld geen optie is voor christenen.

Onze oprichters hebben honderd jaar geleden al gezegd dat het christendom ‘losgeslagen’ zou moeten worden van het geweldsidee en alle oorlogsopties. Als christen zou het überhaupt niet in je hoofd moeten opkomen dat geweld een optie is. Honderd jaar lang is daar gigantisch over gediscussieerd en hebben we ook geprobeerd om de Kerken aan een kant te krijgen waar het geweten een veel sterkere rol zou kunnen spelen. Al die tijd heeft Kerk en Vrede eigenlijk altijd dezelfde positie ingenomen: ga praten, gebruik geen geweld, maar probeer eens wat andere opties.”

Toch horen we dat pacifistische geluid nauwelijks. Wat is daartegen te doen?
“Ik heb geen illusies: de ‘mainstream’,

zowel politiek als kerkelijk, houdt toch de gewelddoeloptie open. Dat is eigenlijk al honderd jaar lang een zonde van de Kerken. Kort na de invasie van Oekraïne door Rusland zeiden wij: als Rusland zich niet veilig voelt, zijn wij ook niet veilig. Daarmee brengen we een soort inclusief denken naar voren dat in veel hoofden totaal niet opkomt. Dat gaat niet alleen over wapens, maar bijvoorbeeld ook over het klimaat; als je dat niet meeneemt en blijft hangen in dat idee van de ‘rechtvaardige oorlog’, dan los je het gewoon nooit op. En dat zien we ook, want we rennen van oorlog naar oorlog. Het resultaat is altijd chaos en duizenden doden, terwijl er bijna nooit structurele oplossingen zijn.” ●